

МОРФОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТИМУСА КУРЕЙ, ВАКЦИНОВАНИХ ПРОТИ ІНФЕКЦІЙНОГО БРОНІТУ

Встановлено, що у вакцинованих курей відмічається зменшення живої маси тіла відносно контрольної групи, відповідно абсолютної маси тимуса, що вказує на посилення міграції Т-лімфоцитів у периферичні органи імуногенезу для здійснення імунних реакцій. Імунізація курей проти інфекційного бронхіту призводить до збільшення площі мозкової речовини часточок, у порівнянні з курми контрольної групи.

Інфекційний бронхіт птиці реєструється в усіх країнах світу і спричиняє значні економічні збитки промисловим і фермерським птахогосподарствам. Однією з актуальних проблем в птахівництві залишається вибір оптимальних програм імунізації птиці щодо інфекційного бронхіту курей. Для розуміння патогенезу захворювання птиці останніми роками велика увага приділяється вивченню особливостей розвитку, будови і функціонування органів імунної системи.

Мета роботи. Визначити імуноморфологічні зміни у курей, вакцинованих живою ліофілізованою вакциною штаму Н-120 серотипу Массачусетс проти інфекційного бронхіта.

Матеріал та методи. Для досліджу було відібрано групу курчат віком 1 день, вирощених в умовах СТОВ „Старосолотвинська птахофабрика” Бердичівського району Житомирської області.

Гістологічне дослідження проводили на кафедрі анатомії і гістології факультету ветеринарної медицини Житомирського національного агроекологічного університету. Матеріалом був тимус курей віком 1, 8, 20, 40 днів відібраний від клінічно здорових курей контрольної та дослідних груп. Для проведення гістологічних досліджень застосовували загальноприйняті методи фіксації тканин та виготовлення зрізів. Морфометричний аналіз проводили згідно рекомендацій К. Ташке (1980) та Г.Г. Автанділова (1990).

Результати досліджень. Проведеними дослідженнями встановлено, що в 1-денному віці жива маса курчат становила в середньому 30 г, у 8-денному віці, через 7 днів після вакцинації жива маса у контрольній групі становила 40 г, у другій групі – 38 г. В 20-денному віці приріст живої маси у вакцинованих курей був менший ніж у контролі і становив 120 та 127 г відповідно. В 40-денному віці спостерігаємо дещо більший приріст у дослідній групі (320 г), в контрольній даний показник складав 300 г.

Аналіз досліджень показує, що абсолютна маса тимуса у курей 1 денного віку становила в середньому 50 г, у 8 денному віці в контрольній групі цей показник

секція Безпека продуктів харчування та технологія переробки
ВНАУ, 30 листопада 2011

становив 114 г, у дослідній групі відповідно 100 г. У 20-денному віці в контролі - 980 г., в досліді – 900 г. У 40-денному віці – відповідно 1900 та 1700 г. У вакцинованих курей проводили морфометричне дослідження лімфоїдних структур тимуса. Кіркова речовина на початку досліді в порівнянні з контролем зменшується. В окремі дні досліді площа кіркової та мозкової речовини практично не відрізняються. Так, на 7 день після першої вакцинації площа кіркової речовини тимуса у контрольній групі становить 35,5%, а у дослідній - 35%. У 20-денному віці кіркова речовина контрольної групи становить 41%, а дослідної – 38%. Зменшення площі кіркової речовини тимуса відповідно призводила до збільшення мозкової речовини.

Таким чином, проведені нами дослідження показали, що при імунізації курчат проти інфекційного бронхіту спостерігається зменшення абсолютної маси тимуса, це вказує на посилення міграції Т-лімфоцитів у периферичні органи імуногенезу для здійснення імунних реакцій. Аналіз результатів гістологічного дослідження тимуса свідчить про те, що імунізація курей проти інфекційного бронхіту призводить до збільшення площі мозкової речовини часточок, у порівнянні з курми контрольної групи. У птахів контрольної групи кіркова і мозкова речовина в часточках була добре виражена.